

**Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені
академіка Степана Дем'янчука»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Приватного вищого
навчального закладу «Міжнародний
економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»,
протокол № 10 від 27.06.2024 р.,
уведено в дію наказом ректора
№ 031/77-ОД від 28.06.2024 р.

Ректор Віталій ДЕМ'ЯНЧУК

**ПОЛОЖЕННЯ
ЩОДО ВІЛЬНОГО ВИБОРУ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
(нова редакція)**

1. Загальні положення

1.1. Положення щодо вільного вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін розроблене у відповідності до вимог ст. 62 п. 1 абз. 15 Закону України «Про вищу освіту», що визначає права осіб, які навчаються у закладі вищої освіти, на вибір освітніх компонентів у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання). При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибрати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти, відповідно до положення про організацію освітнього процесу в закладі вищої освіти

1.2. Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти або вибіркові навчальні дисципліни – це дисципліни, які вводяться ЗВО для більш повного задоволення освітніх і кваліфікаційних запитів особи для потреб суспільства, ефективного використання можливостей закладу освіти, врахування регіональних потреб тощо.

1.3. Вибіркові дисципліни професійної підготовки надають можливість більш повного забезпечення освітніх кваліфікаційних вимог на ринку праці, ефективного використання можливостей університету, здійснення поглибленої підготовки за спеціальностями (освітніми програмами), що визначають характер майбутньої діяльності; сприяють академічній мобільності здобувачів освіти та реалізації їхніх освітніх інтересів та формування індивідуальної освітньої траєкторії. Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти – це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача вищої освіти, що ґрунтується на виборі здобувачем вищої освіти освітніх програм, суб'єктів освітньої діяльності, що їх реалізують, форм і строку здобуття освіти, освітніх компонентів. Індивідуальна освітня траєкторія включає, зокрема, послідовність здобуття освітніх кваліфікацій, академічну мобільність, визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти тощо. Індивідуальна освітня траєкторія формується здобувачем вищої освіти з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду

1.4. Норми цього положення поширюються на здобувачів вищої освіти університету усіх рівнів та освітніх ступенів, на всі структурні підрозділи університету (інститути, факультети, кафедри).

1.5. Вибір дисциплін освітньої програми здобувач здійснює при формуванні індивідуального навчального плану.

На основі навчального плану для кожного здобувача вищої освіти розробляються та затверджуються індивідуальний навчальний план на кожний рік навчання. Індивідуальний навчальний план може передбачати річне навчальне навантаження в обсязі не менше 30 і не більше 80 кредитів ЄКТС для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Індивідуальний навчальний план формується з урахуванням вимог освітньої програми щодо вивчення її обов'язкових компонентів, освітньої політики закладу вищої освіти та результатів особистого вибору здобувачем вибіркових освітніх компонентів. Обсяг навчального навантаження протягом навчального року здобувача вищої освіти, який навчається за державним (регіональним) замовленням, за кошти пільгових довгострокових кредитів для здобуття вищої освіти, не може бути меншим, ніж передбачений навчальним планом закладу вищої освіти на відповідний рік навчання. Індивідуальний навчальний план є обов'язковим до виконання здобувачем вищої освіти.

1.6. Індивідуальний навчальний план включає всі обов'язкові освітні компоненти та вибіркові навчальні дисципліни, обрані здобувачем, з урахуванням структурно-логічної послідовності вивчення навчальних дисциплін, що визначають зміст освіти за певною освітньою програмою.

2. Вимоги та порядок формування переліку дисциплін вибіркової складової

2.1. У ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» визначено наступні загальні підходи до формування варіативної частини освітніх програм. Освітні програми підготовки фахівців усіх рівнів та освітніх ступенів повинні містити не менше 25% вибіркових дисциплін від загального обсягу кредитів ЄКТС. (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання). При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти.

2.2. Для формування переліку вибіркових навчальних дисциплін кафедри подають схвалений на їх засіданні перелік. Перелік вибіркових навчальних дисциплін, розроблений кафедрами. Обсяги і зміст дисциплін, які спрямовані на розширення та поглиблення спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, мають враховувати структурно-логічну схему вивчення обов'язкових дисциплін, кількість кредитів і форми контролю в семестрі, визначених навчальним планом для вибіркової частини конкретної освітньої програми. До переліку вибіркових навчальних дисциплін відповідної освітньої програми не можуть пропонуватись дисципліни, що аналогічні за змістом з обов'язковими навчальними дисциплінами.

2.3. Кафедри, за якими закріплені вибіркові навчальні дисципліни, щорічно готують довідкові інформаційні матеріали щодо змісту кожної вибіркової навчальної дисципліни.

2.4. Якщо навчальний план передбачає на вибір тематичні блоки дисциплін, здобувач повинен визначитись із тематичним спрямуванням до початку викладання дисциплін даного блоку. При цьому дисципліни певного тематичного блоку, обраного здобувачем, є для нього обов'язковими у повному обсязі, тобто він не може замінити їх будь-якими дисциплінами вільного вибору.

Дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти представляють

перелік дисциплін, що включає в себе як дисципліни відповідної випускової кафедри, так і дисципліни інших кафедр, що є однаковими за обсягом кредитів та формою контролю. Кількість та обсяг дисциплін вільного вибору для конкретного семестру вказана в освітній програмі та навчальному плані. Здобувач має право обрати навчальні дисципліни із запропонованого загальноуніверситетському переліку, які відповідають необхідному обсягу кредитів та викладаються у відповідному – осінньому або весняному – семестрі. Якщо здобувач обирає дисципліну з іншого навчального плану, він зобов'язаний виконувати всі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, та скласти відповідний підсумковий контроль. Здобувач вищої освіти не може обирати дисципліни з інших навчальних планів, якщо наслідком його вибору очевидним є формування академічної заборгованості через відсутність необхідного рівня знань та вмінь.

2.5. Вивчення вибірових дисциплін для здобувачів першого (бакалаврського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти розпочинається з 3-го семестру, для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти – з 2-го семестру.

2.6. Обсяг кожної вибіркової дисципліни становить, як правило, 3 кредити ЄКТС. Дисципліни, що пропонуються у вибіркового тематичному блоці не рекомендується передбачати курсові роботи.

2.7. Доступ до ресурсів вибору здобувач отримує при наявності реєстраційних даних в системі MOODLE.

2.8. Перелік дисциплін вільного вибору на наступний навчальний рік може змінюватись. Затверджені переліки вибірових дисциплін розміщуються для ознайомлення здобувачів на офіційному сайті університету (система MOODLE), на інформаційних стендах кафедр та деканатів із зазначенням короткого опису змісту дисциплін, обсягу в кредитах ЄКТС та семестру викладання.

3. Організація вибору здобувачами вищої освіти дисциплін

3.1. В поточному навчальному році здійснюється вибір дисциплін, як правило, вивчення яких передбачено у наступному навчальному році.

3.2. Вибіркові навчальні дисципліни обираються здобувачем вищої освіти. Терміни проведення процедури вибору навчальних дисциплін визначаються із необхідності своєчасного планування та організації освітнього процесу (формування контингенту студентів у групах і потоках для планування навчального навантаження науково-педагогічних працівників), його методичного і кадрового забезпечення.

3.3. Заходи з організації вивчення вибірових навчальних дисциплін здійснюються у навчальному році, що передує навчальному року, у якому заплановане вивчення цих дисциплін. Здобувачі вищої освіти реалізують своє право вибору навчальних дисциплін на початку весняного семестру, як правило у березні, який передує навчальному року, в якому передбачене їх вивчення.

3.4. Процедура вибору здобувачами навчальних дисциплін включає ознайомлення із порядком, термінами і особливостями запису для вивчення

вибіркових дисциплін в Університеті, а також із переліком тематичних блоків дисциплін вибіркової частини навчального плану. Гарант освітньої програми, завідувач кафедри ознайомлює здобувача освіти з цими блоками або здобувач може це зробити самостійно на електронних ресурсах університету, і пише заяву на ім'я ректора (Додаток 1).

Здобувач, який обрав тематичний блок дисциплін, в подальшому має прослухати всі дисципліни, що включені до цього блоку, виконати всі види робіт передбачених програмою підготовки.

3.5. Процедура вибору здобувачами навчальних дисциплін включає такі етапів.

перший етап – ознайомлення із порядком, термінами і особливостями запису для вивчення вибіркового дисциплін в Університеті.

другий етап – вибір дисциплін із затвердженого переліку в системі електронного навчання Університету. Здобувачі ознайомлюються зі змістом довідкових інформаційних матеріалів до 15 березня кожного навчального року.

третій етап – опрацювання заяв здобувачів загальним відділом університету через комп'ютерну систему (Додаток 2).

четвертий етап – на підставі даних електронної вибірки та інформації, узагальненої загальним відділом університету формується службова записка щодо створення груп для вивчення вибіркового дисциплін від деканату (Додаток 3).

П'ятий етап – остаточне опрацювання деканатами результатів вибору здобувачами дисциплін із скоригованого переліку, прийняття рішень щодо студентів, які не скористались правом вільного вибору, формування груп та потоків.

3.6. Вибрані здобувачем дисципліни включаються до індивідуального плану.

3.7. Попередній запис здобувачів освіти на вивчення дисциплін вільного вибору здійснюють у терміни:

– до 15 квітня поточного навчального року – для здобувачів першого (бакалаврського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти (на наступний навчальний рік); для здобувачів ступеня магістра першого року навчання (на наступний навчальний рік)

– до 10 вересня поточного навчального року (або протягом двох тижнів від моменту зарахування на навчання) – для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти першого року навчання.

3.8. Мінімальна чисельність у групі з вивчення вибіркового дисциплін повинна складати не менше 8 здобувачів вищої освіти.

Обмеження, передбачені цим пунктом, не поширюються на ті випадки, коли певну вибірково дисципліну обрали всі здобувачі вищої освіти, які навчаються на вказаній освітній програмі.

Якщо на дисципліну не записалася мінімально необхідна кількість студентів, деканат доводить до відома здобувача перелік дисциплін, які вважаються не обраними, і здобувач може обрати ту дисципліну, де є або може з'явитися достатня кількість здобувачів вищої освіти.

3.9. Зміна здобувачем з об'єктивних причин свого вибору після його затвердження можлива лише за письмовим погодженням з деканом факультету та відповідного наказу ректора. Не допускається зміна обраних дисциплін (тематичних блоків) після початку навчального семестру, в якому вони викладаються.

3.10. Зміна здобувачем свого вибору після його затвердження можлива, якщо кафедри, дисципліни яких були обрані студентами, у виняткових випадках (з огляду на тенденції розвитку галузі та особливості освітніх програм) пропонують заміну однієї або кількох навчальних дисциплін. Відповідне рішення про зміни приймається за умови отримання згоди всіх здобувачів, які обрали ці дисципліни.

3.11. Якщо здобувач у встановлені терміни без поважних причин не скористався своїм правом вибору (навчальної дисципліни, тематичного блоку), то відповідні позиції визначаються за пропозицією випускової кафедри з урахуванням вибору інших студентів, які навчаються за цією освітньою програмою і затверджується розпорядженням декана факультету.

3.12. Узагальнена інформація деканатів про вибір здобувачами тих, чи інших вибіркових навчальних дисциплін (при наявності сформованої академічної групи) є підставою для розрахунку науково-педагогічного навантаження на наступний (поточний) рік.

4. Прикінцеві положення

4.1. Копія наказу про вивчення вибіркових дисциплін надається до навчальної частини для складання та затвердження робочих навчальних планів, врахування в розрахунку навчального навантаження відповідних кафедр на навчальний рік та в розкладі занять. Розклад занять формується з урахуванням необхідності забезпечення права здобувачів на вивчення дисциплін вільного вибору в час, що не співпадає з розкладом занять студента за спеціальністю.

4.2. У випадку поновлення, переведення, допуску до занять після завершення академічної відпуски або зарахування на навчання за освітньої програмою підготовки бакалавра на базі рівня «молодшого спеціаліста» можливе перезарахування вибіркових дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін, що не дублюють зміст обов'язкових на обраній освітній програмі.

Реалізувати право вибору (навчальних дисциплін, тематичних блоків) такі здобувачі можуть впродовж двох тижнів від початку навчального семестру з урахуванням результатів вибору здобувачів, які навчаються за цією освітньою програмою та обмежень, що встановлені даним Положенням.

4.3. Внесення суттєвих змін до порядку реалізації вільного вибору здобувачами навчальних дисциплін здійснюється лише за згодою органів студентського самоврядування ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

4.4. У випадку внесення змін або доповнень у державні нормативно-правові документи, що регламентують питання даного Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.

Ректору ПВНЗ «Міжнародний
економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
проф. В.А. Дем'янчуку

здобувача вищої освіти

_____ факультету

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

ЗАЯВА

Прошу зарахувати мене для вивчення тематичного блоку дисциплін за вибором для здобуття ступеня бакалавра/магістра за денною/заочною формою навчання,

спеціальність _____
(код та найменування спеціальності)

освітня програм _____
(найменування освітньої програми)

тематичний блок № _____
(номер і назва, за наявності, тематичного блоку)

Просимо кожного з Вас перевірити правильність внесення інформації про обраний тематичний блок.

Здобувачі, які вибрали тематичний блок, що не обрався (набрали менше 8 слухачів), повинні обрати для себе інший блок з тих, що обрані або мають найбільшу ймовірність бути обраними.

Поставтеся відповідально до вибору тематичного блоку.

Дякуємо за організованість та оперативність під час вибору тематичного блоку.

« _____ » _____ 20__ року

_____ (підпис)

Факультет _____

Перелік дисциплін
вільного вибору на 20__-20__ навчальний рік
ступеня вищої освіти бакалавр (магістр)

№ п/п	Назва дисципліни	Семестр вивчення	ПІБ здобувача	Шифр групи

Підготовлено на основі опрацьованих електронних заяв здобувачів освіти

Заступник начальника
загального відділу

_____
(підпис)

_____
(Прізвище, ім'я, по батькові)

Голові НМК

_____
(вчене звання, прізвище, ініціали)

Службова записка

Прошу затвердити наступний перелік обраних здобувачами вищої освіти _____ факультету навчальних дисциплін вільного вибору на 20__ - 20__ н.р., кількість і чисельність груп для їх вивчення:

№ п/п	Назва дисципліни	Група	Кількість студентів	Семестр	Кафедра	ПІБ викладача
Спеціальність/освітня програма _____ (шифр, назва)						
Спеціальність/освітня програма _____ (шифр, назва)						
Спеціальність/освітня програма _____ (шифр, назва)						
Спеціальність/освітня програма _____ (шифр, назва)						

Декан факультету

_____
(підпис)_____
(Прізвище, ім'я, по батькові)

Погоджено:

Проректор з
навчально-методичної роботи_____
(підпис)_____
(Прізвище, ім'я, по батькові)

Начальник навчальної частини

_____
(підпис)_____
(Прізвище, ім'я, по батькові)Завідувач центру забезпечення
якості освіти_____
(підпис)_____
(Прізвище, ім'я, по батькові)

Дата _____